

ВІДГУК

офіційного опонента Устименко-Косоріч Олени Анатоліївни
на дисертаційне дослідження **Ван Чжун „Методика підготовки
іноземних студентів до ансамблевої роботи зі шкільною молоддю”**.

подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

В умовах модернізації освіти в Україні ефективним механізмом цього процесу є впровадження в теорію і практику ВНЗ нової освітньої парадигми, що спрямована на культивування духовно-естетичних, національних та педагогічних цінностей, розкриття особистісно-творчого потенціалу майбутніх фахівців. У зв'язку з цим все більшої гостроти набуває виховання у дітей і молоді ціннісних орієнтирів, формування їх інтересів та уподобань, комунікативної компетентності, практики колективного музикування, співтворчості та „поліфонічного” мислення. Ми поділяємо думку автора, який вважає, що вирішення цього питання можливо завдяки підвищенню якості ансамблевої виконавської підготовки студентів, яка має забезпечити творчу активність у процесі організації проведення вільного часу школярів у подальшій професійній діяльності.

Ван Чжун справедливо зазначає, що виховання учнів як освічених музичних аматорів, здатних до сприйняття музичного мистецтва у розмаїтті його інтонаційно-мовленнєвих, жанрових, стилєвих особливостей, художньої, духовної цінності, забезпечується недостатньо ефективно. І в цьому сенсі особливої актуальності набувають питання змісту традиційних уроків музики і організації позакласної гурткової роботи, як в Україні, так і в КНР, які мають забезпечити належну педагогічну підтримку формуванню в школярів навичок ансамблевого музикування й творчої самореалізації. Дисертант звертає увагу на необхідності підвищення якості ансамблевої підготовки майбутніх фахівців у країнах, зокрема, – у КНР, в яких у силу історичних, національно-культурних обставин на цей час ще не склалась розвинена система музично-теоретичної

підготовки шкільних вчителів музики, що гальмує вдосконалення їх національної системи музичної освіти з врахуванням надбань світової музичної культури й музичної педагогіки.

Міркування щодо актуальності теми рецензованого дослідження мають як власне педагогічний вимір, що включає історико-педагогічний, дидактичний аспекти, так і широке коло інших – соціокультурний, мистецтвознавчий, психологічний тощо.

Виклад цих міркувань варто почати з соціокультурного виміру розгляду. У цьому контексті ми абсолютно переконані, що підвищення якості вокально-ансамблевої підготовки студентів у вищих музично-педагогічних закладах України безперечно матиме позитивний вплив на розвиток духовного, естетичного, культурно-ціннісного потенціалу сучасної української молоді.

У межах розгляду педагогічного виміру слід визнати своєчасність рецензованої роботи, в якій дисертант звертається до найважливіших проблем сьогодення: підвищенні рівня музичної культури учнівської молоді; ефективності загальноосвітньої системи музичного виховання; зміст і методика підготовки майбутніх вчителів музики на заняттях з ансамблю; визначення мети навчання студентів як майбутніх компетентних фахівців; окреслення потенційних можливостей музично-колективних форм роботи.

Ми усвідомлюємо, що музично-ансамблева підготовка є достатньо складним та тривалим процесом у контексті професійної підготовки майбутніх учителів музики, в межах якої необхідно оволодіти комплексом знань та умінь. Саме тому, важливим є подальший розвиток методології музично-педагогічних досліджень у цій галузі, а також осмислення й запровадження ефективних технологій, спрямованих на підвищення якості музично-колективних форм роботи у процесі підготовки майбутніх учителів музики, які здатні зростити ерудовану, висококультурну молодь, адаптовану до мистецького середовища, музичного мистецтва та його жанрових, стильових особливостей.

Сутність ансамблевої роботи автор вбачає в ефективному запровадженні у навчальний процес іноземних студентів об'єктивних та суб'єктивних

чинників. До перших віднесено: соціокультурні умови, в яких відбувається організація діяльності музичного ансамблю; наявність матеріальних умов (приміщення, інструментарій, допоміжні приладдя й пристрої); якісні характеристики репертуару, обраного для занять з ансамблем; забезпечення всебічно спрямованого менеджменту діяльності колективу, здійсненого з організаційною, заохочувальною, інформаційно-спонсоринговою, концертно-рекламною метою. До суб'єктивних чинників віднесено: ступінь адаптованості іноземних студентів до навчання й фахової діяльності в інших соціокультурних і мовленнєвих умовах; теоретико-методичну й практичну готовність керівника ансамблю до організації діяльності музичного колективу; здатність фахівця до встановлення особистісних контактів, досягнення порозуміння з учнями – членами ансамблю; якісні характеристики музичних здібностей та музично-виконавської підготовки учасників ансамблевого колективу.

Специфіку ансамблевої підготовки дисертант вбачає в організаційних можливостях майбутніх учителів музики створення музично-творчого колективу школярів і його підготовки до прилюдного виконавства. Ми поділяємо думку Ван Чжун, який вважає, що в умовах шкільної дійсності ансамблева робота має організовуватись шляхом зобов'язання вчителя музики створювати учнівські музично-аматорські колективи, які спроможні брати участь у шкільних культурно-масових та розважальних заходах. Особливістю педагогічної діяльності цього типу є варіативність умов, в межах яких має працювати керівник музичного ансамблю, що пояснюється стихійною рухливістю складу аматорських музичних ансамблів, які утворюються в залежності від особистого бажання школярів брати (чи не брати) участь у додаткових заняттях.

У дисертації використано адекватні завданням методи наукового пошуку, які дозволили її автору визначити методичні засади ансамблевої підготовки іноземних студентів у вищих музично-педагогічних закладах України: критичний та порівняльний аналіз даних з філософської, психологічної, педагогічної, музикознавчої, музично-методичної літератури з досліджуваної

проблеми, систематизація, класифікація, узагальнення даних спостереження; педагогічне тестування, анкетування, узагальнення експертних оцінок, бесіда, спостереження, моделювання педагогічних ситуацій; статистичні методи обробки отриманих діагностичних даних, спрямовані на виявлення динаміки отриманих результатів формувального експерименту.

Дисертація має струнку логічну побудову, що надає досить чітке уявлення про міру її наукової новизни і ступінь вирішення провідних завдань. У дисертаційному дослідженні чітко визначено категоріальний апарат. У трьох розділах дисертації викладено основні теоретико-методологічні та практично-методичні позиції автора.

Найбільш істотними науковими результатами, що містяться в дисертації і мають теоретичне та методичне значення, є:

1. Ретроспективний огляд історичної, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури з проблеми дослідження дозволив дисертанту розкрити сутність ансамблевої підготовки студентів у вищих музично-педагогічних закладах України, розробити педагогічні умови цього процесу, серед них: полімотиваційне стимулювання в студентів установки на оволодіння додатковим видом фахової діяльності – основами ансамблевої роботи зі шкільною молоддю; посилення інтегративно-координованого зв'язку змісту занять на фахових дисциплінах з метою формування узагальнених знань і вмінь, що складають підґрунтя компетентної ансамблевої роботи; систематичне включення студентів у різні форми ансамблево-виконавської і методико-практичної активності: академічно-виконавську, навчально-ігрову, студентсько-самодіяльну, організаційно-формувальну; застосування технологій, побудованих на методично обґрунтованих та актуальних для організації діяльності музичного ансамблю формах втілення сучасних ІКТ в навчальний процес.

Заслугою Ван Чжун є визначення практичної значущості представлених в роботі методичних засад ансамблевої підготовки іноземних студентів у ВНЗ, які можуть слугувати: вдосконаленню базових форм музично-навчальної

діяльності – читання з листа, розучування творів та їх підготовку до виконавства в різноманітних педагогічних контекстах; комплексу завдань рольового, творчого характеру, які здатні забезпечити функціонально-компетентнісну спрямованість змісту навчання на заняттях з ансамблю; форм і методів ансамблевої підготовки майбутніх учителів музики, побудованих на використанні сучасних інформаційно-комунікативних засобів.

2. В основу концепції ансамблевої підготовки майбутніх учителів музики покладено систему принципів: активізація соціальної орієнтованості діяльності ансамблевих колективів; фахового універсалізму як бази для роботи з ансамблями різного типу й стильового спрямування; інтеграційна цілісність змісту підготовки студентів до роботи з музичними ансамблями; володіння неформально-творчим стилем педагогічного спілкування задля забезпечення демократично-творчого психологічного клімату занять; індивідуалізовано-розвивальний педагогічний вплив на школярів, що беруть участь в діяльності ансамблю; оптимальна репертуарна політика; двоєдина спрямованість рефлексивно-фахової свідомості на процес власної підготовки до цієї діяльності та на власний досвід роботи з музичним ансамблем.

3. Здобутком роботи є її теоретична насиченість. Нам імпонує визначення ключового поняття дослідження „ансамблева робота”, яке дисертант інтерпретує як особливий різновид позакласної діяльності вчителя музики, пов’язаний з організацією музично-творчого колективу школярів і його підготовкою до прилюдного виконавства. Підготовка студентів до ансамблевої роботи забезпечується оволодінням ефективними методами формуально-виконавського, соціально-виховного, художньо-творчого спрямування, досягненням оптимальних результатів при мінімальній затраті часу й зусиль учасників музичного ансамблю.

4. В роботі представлено основні методи ансамблевої роботи з учнівською молоддю, а саме: мотиваційно-спонукальні, інноваційно-пізнавальні, виконавсько-формувальні, ігрові, рефлексивні, художньо-творчі у контексті послідовного проведення педагогічної роботи в межах мотиваційно-

організаційного, когнітивно-методичного, практико-орієнтованого та технологічно-менеджерського етапів.

5. Теоретично обґрунтовану методику ансамблевої роботи іноземних студентів з учнівською молоддю успішно апробовано у перебігу чотирьох етапів формувального експерименту. На мотиваційно-організаційному етапі у студентів формувалась позитивна установка на ансамблеву роботу зі школярами за допомогою методів бесіди, диспуту, переконання, ознайомлення з діяльністю молодіжних музичних ансамблів. На когнітивно-методичному етапі збагачувались стильові, жанрово-інтонаційні, змістово-образні уявлення іноземних студентів щодо репертуару для аматорських музичних ансамблів. На практико-орієнтованому етапі застосовувались рольові ігри, творчі завдання, включення в музично-спонтанні виконавські діалоги, завдяки яким у студентів формувались навички організації музичних ансамблів та здійснення репетиційної роботи. На технологічно-менеджерському етапі забезпечувалося залучення студентів до організації концертно-виконавської діяльності студентських та шкільних музичних ансамблів, розробка PR-проектів, популяризація творчості кращих ансамблів через застосування цифрових і аналогових технологій фіксації виконавської творчості та розміщення запису кращих виступів у соціальній мережі.

Позитивні результати експериментальних впроваджень, які представлено в дисертації Ван Чжун, засвідчують ефективність означеного процесу та практичну доцільність і своєчасність розробки експериментальної методики.

Дисертаційне дослідження відзначається високою практичною цінністю. Результати дисертації мають широку сферу їх використання у розробці навчальних програм, методичних розробок та рекомендацій з питань професійної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у навчальних закладах різних рівнів акредитації. Наукові положення й висновки роботи можуть слугувати методологічною базою в науково-дослідній галузі для подальших досліджень теорії та практики музично-теоретичної підготовки майбутніх фахівців. Теоретичні положення дисертації та зібраний

фактологічний матеріал може бути запроваджено в процес науково-дослідницької діяльності магістрантів, аспірантів, докторантів і викладачів.

Вірогідність і аргументованість результатів дисертаційного дослідження забезпечується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дисертації; комплексним використанням методів науково-педагогічного пошуку, відповідних до об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження; результатами кількісної та якісної експериментальної перевірки ефективності розробленої методичної системи, яка включає наукові підходи, принципи, функції, педагогічні умови, етапи їх застосування та спеціально розроблені методи; отримані позитивні результати, що підтверджуються статистичною обробкою даних.

Висновки до розділів та загальні висновки дисертаційного дослідження є ґрунтовними, вони свідчать про виконання поставлених завдань дослідження.

Матеріали дисертації досить повно відображено у 9 публікаціях автора.

Проведене дослідження засвідчує необхідність подальшого розроблення означеної проблеми щодо удосконалення змісту ансамблевої підготовки суб'єктів навчального процесу на всіх рівнях музичної освіти, підвищення зацікавленості школярів до аматорського колективного музикування шляхом пошуку та запровадження у цей процес інноваційних методів навчання.

Результати дослідження слід рекомендувати:

- вищим мистецьким та педагогічним закладам з метою удосконалення змісту підготовки іноземних студентів до ансамблевої роботи зі шкільною молоддю; якісної організації педагогічних практик з відповідним методичним забезпеченням.
- Зкладам підвищення кваліфікації музично-педагогічних кадрів й дистанційної освіти з метою ознайомлення з сучасними прогресивними методиками у сфері мистецької освіти.
- Загальноосвітнім закладам задля ефективного художньо-естетичного виховання школярів під час урочного та позаурочного навчання.

Автореферат стисло і ґрунтовно віддзеркалює зміст дисертації, її категоріальний апарат, засвідчує ефективність запропонованої теоретико-методичної системи, та підтверджує отримані пошуково-дослідні результати.

Відзначаючи наукову вартість і практичну значимість дисертаційного дослідження Ван Чжун, доцільно однак висловити ряд зауважень та побажань:

1. У першому розділі дисертації проведений теоретико-методологічний аналіз основних підходів до ансамблевої підготовки іноземних студентів. На нашу думку, варто було б ширше висвітлити акмеологічний підхід до означеного процесу у вищих музично-педагогічних закладах України.

2. Для дисертації характерною є деталізація значного обсягу теоретико-методологічного матеріалу з проблеми дослідження. З метою кращого розуміння науково-творчого задуму автора щодо обґрунтування важливих категоріальних понять та уникнення поодиноких дублювань, слід було б зосередити їх розкриття у відповідності до розділів, обумовлених змістом і структурою роботи.

3. У другому розділі дисертації автором представлені педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музики до ансамблевої роботи з учнівською молоддю. Виникає питання, як саме друга педагогічна умова – посилення інтегративно-координованого зв'язку змісту занять на фахових дисциплінах з метою формування узагальнених знань і вмінь, що складають підґрунтя компетентної ансамблевої роботи була впроваджена в навчально-виховний процес ВНЗ.

4. Педагогічні умови підготовки іноземних студентів передбачають використання творчих методів навчання з урахуванням їх індивідуальних можливостей. На наш погляд, доцільно було б більш широко представити серію завдань в окремому підрозділі, спрямованих на актуалізацію цього феномена.

5. У роботі обширно висвітлені висновки до кожного з розділів дисертації. На нашу думку, варто було б стисло викласти основні результати розділів, що дало б можливість отримати більш чіткі уявлення про наукові здобутки автора на кожному з етапів дослідження.

Викладені зауваження й побажання не знижують теоретичної і практичної цінності роботи, що дає змогу зробити наступний висновок.

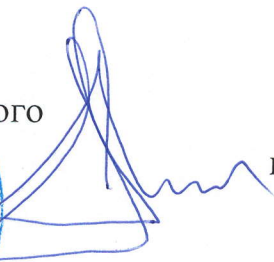
ВИСНОВОК: враховуючи актуальність, новизну, оригінальність, завершеність, самостійність і цілісність дисертації „Методика підготовки іноземних студентів до ансамблевої роботи зі шкільною молоддю”, вагомий внесок дослідника в теорію і практику сучасної музичної педагогіки вищої школи, зміст і оформлення результатів якого відповідають стандартним вимогам Порядку присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року за № 567 щодо кандидатських дисертацій, а її автор Ван Чжун заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – „Теорія та методика музичного навчання”.

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
директор навчально-наукового інституту
культури і мистецтв

О. А. Устименко-Косоріч

Підпис офіційного опонента засвідчую
Ректор Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

проф. Ю. О. Ляной